

ГОСУДАРСТВЕННО-КОНФЕССИОНАЛЬНЫЕ И МЕЖКОНФЕССИОНАЛЬНЫЕ ОТНОШЕНИЯ В ИСТОРИИ РЕЛИГИИ В МИРЕ И В СОЦИОКУЛЬТУРНОЙ ИСТОРИИ БЕЛАРУСИ

А.Р. Агееў (г. Магілёў, Беларусь)

ФЕНОМЕН ФЕСТИВАЛЮ “МАГУТНЫ БОЖА”, ЯК АДЛЮСТРАВАННЕ КУЛЬТУРНАГА, РЭЛІГІЙНАГА І ПАЛІТЫЧНАГА ЖЫЦЦЯ г. МАГІЛЁВА Ў ПАЧАТКУ ХХІ ст.

З лета 1993 г. адной з прыкмет духоўнага і культурнага адраджэння г. Магілёва з’яўляецца музычны фестываль “Магутны Божа”. Мэтамі яго правядзення з’яўляюцца: адраджэнне духоўнай музыкі; адраджэнне беларускай культуры, як часткі агульнаеўрапейскай культуры; актывізацыя творчых працэсаў і культурнага жыцця горада; узаемабагацэнне культур; яднанне хрысціян розных канфесій [1].

З самага пачатку “Магутны Божа” быў з захапленнем прыняты магілёўцамі. На канцэртах і конкурсных праслухоўваннях быў заўжды шмат слухачоў. У рамках фестывалю праводзіліся пазаконкурсныя канцэрты эстраднай музыкі, мастацкія выставы, экскурсіі, семінары, майстар-класы, сустрэчы з выканаўцамі, канцэрты лаўрэатаў фестывалю, працавалі творчыя майстэрні, у якіх прымалі ўдзел вядомыя музыканты, дырыжоры, кампазітары з розных краін. Для садзейнічання правядзенню фестывалю з 1995 па 2002 г. дзейнічаў фонд духоўнага яднання міжнароднага фестывалю “Магутны Божа”, а з 2004 г. было ўтворана Магілёўскае грамадскае аб’яднанне “Магутны Божа”.

Адразу фестываль набыў папулярнасць як у Беларусі, так і за яе межамі. На першых фестывалях разам з блізкімі суседзямі ў конкурсах ўдзельнічалі і госці з Амерыкі, Італіі, Францыі, Нямеччыны, Іспаніі і многіх іншых краін. На думку многіх дзеячаў беларускай культуры “Магутны Божа” стаў адным з самых адметных музычных фестывалю Беларусі. У музычным плане паступова яго стрыжнёвай састаўляючай стаў конкурс харавых калектываў. Ён меў свой непаўторны духоўны твар, які адрознівае яго ад многіх папсовых фестывалю. Менавіта атмасфера і дух фестывалю ўражвалі яго гасцей і ўдзельнікаў.

У справе абуджэння цікавасці людзей да духоўнай культуры фестываль стаў яркай з’явай для ўсёй краіны. Паколькі ў сярэдзіне 1990-х назіралася і вялікая палітычная актыўнасць грамадзян Беларусі, то розныя палітычныя сілы рэгіёна станюча ўспрымалі факт яго правядзення і дапамагалі ў арганізацыі яго правядзення.

Нягледзячы на пэўныя супярэчнасці паміж канфесіямі, з-за таго што ініцыятарам правядзення фестывалю была магілёўская парафія Унебаўззяцця Найсвяцейшай Панны Марыі і св. Станіслава, з самага пачатку пляцоўка фестывалю была месцам дыялогу вернікаў самых розных хрысціянскіх канфесій.

Удзел палітычных сіл у правядзенні першых фестывалю выклікаў пэўны недавер з боку асобных прадстаўнікоў органаў улады. А ўзмацненне кантролю дзяржавы над усімі сферамі культурнага і грамадска-палітычнага жыцця прывяло да таго, што пачынаючы з пятага Міжнароднага фестывалю хрысціянскай

духоўнай музыкі “Магутны Божа” падрыхтоўка і правядзенне форуму знаходзілася пад поўным кантролем дзяржаўнай улады [2]. Праводзіць яго толькі сіламі грамадскіх арганізацый з канца 1990-х гг. стала ўжо немагчыма.

Пераход пад патранаж дзяржавы стабілізаваў фінансавую сітуацыю і зрабіў бліжэйшыя перспектывы правядзення фестывалю больш устойлівымі. Напачатку палепшылася арганізацыя правядзення мерапрыемстваў ў межах фестывалю, прасцей сталі вырашацца тэхнічныя пытанні. Упраўленне культуры горада Магілёва імкнулася трымаць узровень фестывалю не ніжэйшым за папярэднія форумы.

Тым не менш, на працягу XXI ст. назіраецца паступовы, напачатку малапрыкметны заняпад фестывалю. Меншала колькасць удзельнікаў конкурсу і краін, адкуль яны прыбывалі. Урэшце фестываль пачаў укладвацца ў часавыя рамкі, меншыя за тыдзень. Праграма свята і яго афіша сталі больш сціплымі. На думку многіх магілёўцаў, паступова фестываль стаў пазбаўляцца духу свабоды і яднання людзей у канцэртных залах і на адкрытых гарадскіх пляцоўках [3].

З цягам часу кантроль над фестывалем з боку дзяржавы стаў не толькі арганізацыйным, фінансавым, але і ідэалагічным. Дастаткова сказаць, што выкананне музычнай эмблемы фестывалю – вядомага твору Мікалая Равенскага на вершы Наталлі Арсеньевай “Магутны Божа”, які даў яму назву фестывалю і штогод гучаў на яго ўрачыстым адкрыцці і закрыцці, з 2004 г. з-за меркаванняў прадстаўнікоў дзяржаўных улад, стала лічыцца неметагодным [2].

У апошнія гады фестываль сутыкаецца з вялікімі арганізацыйнымі і фінансавымі праблемамі. Шырокі ўдзел грамадскасці ў арганізацыі першых фестывалю дазваляў прыцягаць дадатковыя інвестыцыі, далучаць шматлікіх валанцёраў і рабіў музычныя святы фінансавана адносна недарагімі. Па меры ўзмацнення дзяржаўнага кантролю былія магчымасці прыцягнення прыватных, у тым ліку замежных, інвестыцый сышлі на нет. Зменшыўся і удзел грамадскасці ў падрыхтоўцы і правядзенні гэтага масавага свята. Ад яго арганізацыі адышлі ці былі адхілены людзі, для якіх “Магутны Божа” быў галоўнай падзеяй году і якія жылі гэтым музычным святам. Чыноўнікі ад культуры, нават у сілу сваіх разнастайных службовых абавязкаў, такія заўзятарамі правядзення фестывалю стаць не змаглі.

У 2009 г. адбылося толькі некалькі канцэртаў у межах фестывалю. З мэтай эканоміі сродкаў музычны форум быў сумешчаны з Днём гораду і святкаваннем Дня незалежнасці. Фактычна гэта азначала ліквідацыю свята духоўнай музыкі і духоўнага яднання людзей з розных краін свету, якія 17 апошніх гадоў збіраліся ў Магілёве. Конкурснай праграмы ў 2009 г. ўжо не было. З замежнікаў прыехалі толькі тулякі.

Незадаволенасць грамадскасці і немагчымасць фінансавання з гарадскога бюджэту ў 2010 г. прымусіла абласны аддзел культуры пры падтрымцы Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь узяць на сабе ролю арганізатара масавага музычнага свята і планаваць правесці яго за кошт абласнога бюджэту. Змена арганізатара, як планавалася, павінна было надаць фестывалю большы статус і большую фінансавую ўстойлівасць.

Нягледзячы на гэта, толькі што паявіліся афіцыйныя супярэчлівыя паведамленні, што “3 прычыны недахопу фінансавых сродкаў правядзенне XVII Міжнароднага фестывалю хрысціянскай музыкі «Магутны Божа», запланаванага на 29 чэрвеня – 2 ліпеня, адкладваецца. Замест яго 31 ліпеня – 1 жніўня 2010 г. у Магілёве адбудуцца канцэрты ў межах Міжнароднага фестывалю хрысціянскай музыкі «Магутны Божа». Да ўдзелу запрашаюцца парафіяльныя хары з Мінска-Магілёўскай архідыяцэзіі. Таксама ў канцэрце плануецца ўдзел хароў з

Расіі, Польшчы і Украіны.” Варта адзначыць, што ўдзельнічаць у фестывалі ў раней запланаваных тэрмінах ужо пагадзіліся шматлікія хары і выканаўцы з Расіі, Польшчы, Венгрыі, Германіі, Аўстрыі, Галандыі. Таксама ў межах фестывалю планавалася конкурс парафіяльных арганістаў, конкурс вакалу для дзяцей і моладзі, аратарый «Tu es Petrus» Пятра Рубіка і Збігнева Ксёнжэка. Узнікла пагроз, што фестываль 2010 г. увогуле не адбудзецца. Спецыялісты ва ўпраўленнях культуры да гэтага часу не ведаюць, хто ў гэтым годзе праводзіць і фінансуе фестываль.

Гісторыя арганізацыі музычнага фестывалю “Магутны Божа” паказала, што пераход яго арганізацыі з рук грамадскіх ініцыятыў пад патранаж дзяржаўных структур меў напачатку пэўныя станоўчыя моманты, у іх ліку большыя арганізацыйныя магчымасці і фінансавую устойлівасць. Тым не менш, раўнапраўнае супрацоўніцтва дзяржавы і грамадскасці не наладзілася. З часам дзяржава ў фестывалю стала занадта многа. Кантроль з яе боку над яго правядзеннем узмацніўся настолькі, што “задушыў” грамадскую ініцыятыву. Паступова гэта зменшыла арганізацыйныя, фінансавыя і творчыя магчымасці для яго правядзення.

З улікам вялікай культурнай вартасці фестывалю, важнасці яго правядзення для наладжвання міжканфесійнага дыялогу, адраджэння духоўных традыцый, я прапаную звярнуцца ад імя нашай канферэнцыі ў органы мясцовай улады са зваротам у падтрымку неабходнасці штогадовага правядзення фестывалю “Магутны Божа” ў Магілёве і большага прыцягнення грамадскасці да яго арганізацыі.

Літаратура

1. Бягучы архіў Міжнароднага фестывалю духоўнай музыкі «Магутны Божа».
2. Пушкін, І.А. Гісторыя стварэння Магілёўскага міжнароднага фестывалю хрысціянскай духоўнай музыкі “Магутны Божа” / І.А. Пушкін // Рэлігія і грамадства – 4: сб. науч. трудов / под общ. ред. В.В. Старостенко, О.В. Дьяченко. – Могилев: УО “МГУ им. А.А. Кулешова”, 2009. – С. 119-121.
3. “Магутны Божа” ў мінулым? // <http://news.tut.by/175053.html>.